СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIV. Ч. 219. Джерзи Сіті, Н. Дж., второк, 21. вересня, 1926. VOL. XXXIV. No. 219. Jersey City, N. J., Tuesday, September 21. 1926. THREE CENTS

ТИСЯЧКА ЛЮДИЙ МАЛА ЗГИНУТИ В СТРАШНІМ ГУРАҐАНІ В ФЛОРИДІ

ДЖЕКСОНВИЛ, Флорида, 19. вересня. — У суботу рано вдарила об східний беріг Флориди страшна вітруга, яка зруйнувала ціел побереже від міста Міямі до Пам Бічу.

Гураґан тревав 9 годин. Він підняв морські филі так високо, що всі лодки, яхти й кораблі, які стояли на якорах здовж берега, були винесені на беріг. Вітер завалив не сотки, а тисячі будівель, скручуючи в основах навіть камениці зі зелізною конструкцією. Дороги завалені розвалинами домів та поваленими деревами. Зелізничі поїзди мусять везти на льокомотивах спеціяльних робітників, які сходять на тор роскидати запори.

Гураґан спричинив величезні маєткові шкоди. Докладні обчислення покищо, очевидно, неможливі. Подають їх на 100 міліонів долярів.

Жерви в людях обчислити докладно теж тяжко. В самому Міямі має їх бути пів тисячки вбитих, коло 800 ранених, а 28,000 бездомних. В Голівуд мало згинути 250, а 100 вийти з тяжкими ранами. В усій полосі гураґану згинути мало тисячу людий, 3,000 мало віднести більші або менчі каліцтва, а 38,000 мало остати без даху над головою.

ПОВЕНИ В ОГАЙО.

ГЕВОРДЕН, Айова, 19. вересня. — Вся долина ріки Флойда в північно-західній частині стейту Айова й полуднево-східній частині Дакоти представляє нині одну сцену знищення. Уливний дощ, який виносив 15 цалів опаду, викликав повінь, яка підняла ріку до небувалої висоти. В повени згинуло 8 людий. Шкода виносить коло 5 міліонів долярів. 500 родин осталося без даху над головою.

ГЛУПИЙ ЗАКЛАД.

СИНСИНАТІ, Огайо, 19. вересня. — Тилфор Фенчер, 23-літний місцевий механік, стоячи на мості межи Синсинаті а Ковингтоном, заявив охоту скочити за заплату з моста в воду ріки, яка пливе 108 стіп під мостом. Зібрані коло нього люди зібрали йому дрібними жертвами 30 долярів, і він сейчас виконав свою обіцянку. Він обернувся два рази в воздусі, і вдарився об воду черевом. З води виняли його майже без притомности й відставили до шпиталю, де лікарі ствердили, що він побився так сильно, що певно помре.

Він самий кілька літ тому скочив у ріку з Вашинґтонового моста в Індіянаполисі й вийшов ціло.

МАЮТЬ ВИСУШУВАТИ НЮДЖЕРЗЬКІ БОЛОТА.

ТРЕНТОН, Ню Джерзі, 19. вересня. — Нюджерська торговельна палата постановила внести до нюджерської стейтової леґіслятури петицію за просушеннем великих болот у сьому стейті.

Проєкт відноситься до просушення болот у Гекенсеку, Нюарку, Пасейку і других, разом кількасот тисяч акрів. Кошти просушення малаби виносити міліони долярів.

ХТО ХОДИТЬ БІЛЬШЕ ПОПІД СКЛЕПОВІ ВІКНА?

НЮ ЙОРК, 19. вересня. — Один професор бизнесової школи при Колумбійськім університеті приказав своїм студентам розслідити практично, на скільки правди є в загальному переконанню людий, що ходженнє без цїли попід склепові вистави люблять передовсім жінки.

Студенти через кілька днів оглядали товпи, що задержувалися перед крамницями на одній з найбільше важних торговельних улиць, і переконалися, що мущини богато більше цікаві на вистави по крамницях, як жінки.

ОГОНЬ РОСКРИВ ВЕЛИКУ ФАБРИКУ ГОРІВКИ.

ОЛІЕН, Ню Йорк, 19. вересня. — В домі Френка Анестазіо в сьому місті наступив нині страшний вибух якоїсь машини, а опісля цілий дім станув в огни. Анестазіо, легко ранений, забрав жінку й діти та вибіг з горіючого дому. Коли наспіла пожарна сторожа, вона найшла в домі величезну машину до варення горівки, яка після її обчислення може виробити тисячу ґальонів напою. Коли поліція допитувала властителя, він заявив, що він нічого не знав про машину.

ЗАКЛАДАННЄ — НАЦІОНАЛЬНИЙ ПОРОК АМЕРИКАНЦІВ?

ЕЛИЗАБЕТ, Ню Джерзі, 19. вересня. — Др. Бравн, відомий проповідник одної місцевої церкви, заявив у своїй проповіди, що одним з найбільших американських пороків се закладаннє. Після нього, то й бійок на кулаки не булоби так богато, якби не те, що такі бійки дають Американцям нагоду закладатися за те, хто виграє бійку.

ЗНОВА ЗЛОЧИН НА ТЛІ ПРОГИБІЦІЇ.

БОФАЛО, Ню Йорк, 19. вересня. — Два тижні тому назад Абрагам Спектор, відомий тут бутлеґер, дістав непідписану осторогу, що його життя в небезпеці. О 1. годині сполудня сьогодня найдено його тіло на заднім сидженню авта, порубане, зі зломаним черепом. Він був неживий яких 12 годин.

Детективи поліції припускають, що тлом злочину є боротьба межи ріжними партіями серед бутлеґерів, яка за кілька місяців уже потягнула за собою богато жертв. Два тижні тому Спектор дав поліції імена двох людий, які мали плянувати його вбити. Тепер поліція провірює сю інформацію.

ВСІ МОРЯКИ ЗАТОПЛЕНОГО КОРАБЛЯ ВРАТОВАНІ.

ШЕРБУРҐ, 17. вересня. — Американський корабель Левіятан, який приїхав сюди нині з Ню Йорку, приніс вістку, що й він поспішив був на допомогу потапаючому італійському кораблеви Елленії, але на поданому в телеґрамі місци застав коло корабля масу французьких рибацьких лодок, перебираючих на себе моряків Елленії, а кромі сього корабель Гомерик, який стояв з боку, готовий спішити з допомогою на случай потреби.

ПОЛЬЩА ВОЮЄ ЗІ СТУДЕНТСЬКИМИ ТОВАРИСТВАМИ.

В Бидґощі, на Поморю, відбулася дня 2. м. м. судова розправа проти українських студентів данціґської політехніки Андрія Борисевича та Йосифа Вронського, обвинувачених за злочин „головної" зради і з цего приводу вже раз засуджених польським судом на довголітну тюрму. При переведеній тепер, поновленій розправі признано обох винними й присуджено їм по вісім літ тяжкої тюрми! Інтересно, що польська офіціяльна телеґрафічна аґенція — ПАТ — подаючи дня 3. м. м. вістку про цей політичний процес, наводить, як головний мотив обвинувачення обох студентів, їхню приналежність до „терористичної" орґанізації „Основа" в Данціґу. Як загально відомо, данціґська „Основа" це товариство українських студентів, построєне на статутах затверджених сенатом політехніки, в якому з природи речі неможлива є ніяка конспіративна робота. Але видко, що польським державним мужам уже земля на добре зачинає горіти під ногами, коли виповідають війну звичайному собі студентському товариству і то не лише при допомозі телеґрафічного дроту, але й тюремних крат.

НАСЛІДКИ ВЖИВАННЯ ДЕНАТУРУ.

Селяне по наших селах замісць горівки стали вживати денатур, що вже дається в знаки, бо люде від нього дуріють. В селі Новосілках, здолбунівського повіту, один чоловік коли напється денатуру, то опісля кілька день бігає як скажений, кричить, лається і виробляє таке, що й сором казати; з рота в нього йде піна, а відтак з тиждень лежить хорий, поки зовсім опамятається.

НЕ ЗГОДИЛИСЯ НА ЗМІНУ КОНСТИТУЦІЇ.

Виборці в Австралії не згодилися на зміну конституції. Запропоновані були дві зміни: одна, щоби федеральне правительство було найвисшим авторітетом в справі годин та платні, а не кождий стейт зокрема, як доси; друга, щоби федеральне правительство мало контролю над корпораціями та есенціональними роботами. Референдум в сих справах, який якраз відбувся, дав рішучу більшість проти обох пропозицій.

СТЯГАННЯ ПОДАТКІВ В БЕСАРАБІЇ.

На нараді міністерства фінансів звернув міністер Лапедату увагу на те, що уплата податків за цей рік і лишки з минулого року поступають дуже пиняво і неохотно, а головно діється це в Бесарабії, де остатки ще з 1924 року виносять близько 50%.

На нараді постановлено перевести ревізію всіх податків та стягнути ще цього року з населення повностю незаплачену часть податків з попередних років і найменше три четвертих сьогорічного податку. Послідний термін для уплати назначено 1. жовтень ц. р. Робота після цього розпорядження вже розпочалася й урядники перчептори стягають насильно податки. Так в кагульськім повіті перчептори реквірували в селян майже по цілім повіті цьогорічний урожай.

Замісць полекшити податки в Бесарабії, де через дворічний неурожай панував страшний голод, румунські бояри два роки спекулювали в Бесарабії гнилою кукурудзою, продаючи її за дорогі ціни голодуючому населенню, забирають тепер уже послідний сніп з цьогорічного врожаю.

ЗА СПОРТ НА ВОЛИНІ СУДЯТЬ.

Цілий світ захоплюється тепер спортом. І в Польщі в кожній ґазеті багато місця призначається для спортових справ. Та й на Волині польський спорт процвітає. Але для Українців — це заборонене. То був суд за орґанізацію спорту в Кремянці, то судили за спорт малих хлопців в Дубні, а то 16. м. м. в Ковлю був суд над бувшим головою Т-ва „Просвіта" Арт. Олексюком за орґанізацію спортової секції при Т-ві, дарма, що статут Т-ва переказано до Окружного Суду в Луцьку. А оскаржують А. Олексюка з арт. 124. К. К. Свідками є поліція і дефензива.

КУРЦІ ПРОТЕСТУЮТЬ.

Від одного з львівських поважних громадян редакція „Діла" одержала зразок „египетського" папіроса, краєвого виробу, в якому у середині находиться кусень скла. Одночасно у „Ґазеті поранній" читаємо лист від „одного з найповажніших представників фінансових кол" зі скаргою, що в пачці „найдобірніщого македонського" за 3 зол. найшов звичайне сіно і то не свіже, а перегниле. Не є виключене, що в державних фабриках польського тютюну є гігієністи, які поставили собі метою відучити людей курити.

ЖНИВА В НЕБЕЗПЕЦІ.

Брак робітників на фармах Західної Канади сего року є такий великий, що потрібно надзвичайних зусиль, аби йому зарадити. По Вінніпеґу розліплено скрізь оголошення за робітниками на жнива. Сіпіярська компанія оповістила, що звільнить 4,000 робітників для сеї роботи.

ВИБОРЧІ ЧУДЕСА В АТАБАСЦІ.

Слідство, яке провадить судя Кларк в справі виборчих надужить в Атабасці (Канада) в жовтни 1925 р., витягає на денне світло все нові виборчі чудеса. Дня 30. серпня стали перед суддю три бувші виборчі комісарі, які доси ховалися в Злучених Державах, і оповіли, як відбувалося голосовання в їх округах. Вони поїхали в ліс, розпалили собі вогонь, полягали і балакали цілий день, а над вечером повитягали балоти, позначили на них голоси і повкидали у скринки. В сей спосіб віддали вони 71 голосів на урядового кандидата Кроса, 2 на консервативного Ґовро, а 9 на проґресивного Келнера. На питання, чому значили голоси на Ґовро і Келнера, відповідь була: „Аби не було підозріння". А на Кроса значили голоси, аби він був вибраним.

КРАЙ РЕВОЛЬВЕРІВ.

Єгипетський парлямент радить тепер над законом, щоби тисячам підданих дати право носити зброю без окремого дозволу. Цим правом зможуть користуватися члени королівської родини, всі ті, що мають якийнебудь степень вишої школи і їх сини, а также усі, що мають більш як 10 гектарів землі. Якби такий закон істнував у Польщі, то певно, що скількість розбишацьких нападів і злодійств зменшилась би, бо озброєні бандити не моглиби нападати на безборонних. Але „Слово Польське" зараз крикне, що ми хочемо озброїти всіх людей, щоби підготовити революцію.

МАЙЖЕ ПОТОП СВІТА БУВ В АЛБЕРТІ.

В Алберті (Канада) було минувшого тижня щось зближене до потопу світа. Так бодай виглядало мешканцям Алберти, коли дощ зачав падати в понеділок і майже без перестанку падав до пятниці. З причини дощу потворилися потоки там, де попередно були тільки рівчаки, потоки перетворилися у грізні ріки, а ріки позаливали свої береги. Виглядало, що дощ зруйнує до решти убогий збір збіжжа, та коли випогодилося, звідомлення з ріжних місцевостий виявили, що великої шкоди нігде не було.

ДОБРИЙ УРОЖАЙ В ПРОВІНЦІЇ.

В провінції Манітобі урожай сего року є дуже добрий. В Нівервил з акра виходить по 25 до 35 бушлів пшениці, в Ля Рівіер — 27 бушлів, у Вестборн 35 до 45, в Напінка 25.

В Саскачевані після донесень урожай є такий: Ґренфел — 26 бушлів, Кісбей 24, Рульо 30. Валюр 28 до 30, Ґлеміс 35 бушлів з акра.

ГРІМ ЗАБИВ ПАРУБКА.

Дня 27. липня в селі Мощаниці, олицької ґміни, луцького повіту, грім забив на полі під копицею парубка 20 років, Євтуха Лавринчука.

НІМЕЧЧИНА ВИКУПЛЮЄ СЕБЕ З ПІД КОНТРОЛІ АЛІЯНТІВ

БЕРЛІН, 19. вересня. — Вже видно наслідки конференції Бріянда з Штреземаном. Німеччина готова дати Франції $125,-000,000 в шерах німецьких залізниць на ратунок захитаних французьких фінансів. Німеччина готова буде виставити на продаж дальші шери на загальну суму $2,750,000, коли цего буде вимагати ратунок Франції. За те Німеччина домагається знесення військової контролі, усунення французьких війск з Надренії і области Саари і звороту міст Евпен і Мальмеді, які прилучено до Бельґії.

Пропозиція та зістала одобрена президентом Гінденбургом і є повна надія, що зістане принята кабінетом міністрів і парляментом. Труднійше буде вона представлятися з французького боку, бо там премієром є Поанкаре, непримиренний ворог Німеччини. Всеж таки і Франція готова згодитися на те з огляду на важке економічне положення. Головну одначе ролю в тій цілій трансакції відограє Вол Стріт, бо тільки Америка є в силі розкупити залізничі бонди.

ОСТАННА ВОЛЯ КНЯЗЯ ОРЛЄАНСЬКОГО.

ЛОНДОН, 18. вересня. — Відчинили тестамент Филипа князя Орлеанського, претендента на королівський престол Франції. Умер він на вигнанню в місті Палермо на Сицилії перед пів роком. За життя робив він старання, щоби міг повернути до Франції і там померти. Уряд одначе відмовляв його просьбі за кождим разом. По тій причині мусів вмирати на чужині. В тестаменті зазначив, щоби його тіло вивезти на море і впустити в глибину на французьких водах в тім місци, звідки буде видно французьке побереже.

ПРИСВЯЧУЄ СТАРИННИЙ ЗАМОК НА ІНСТИТУТ МУЗИКИ.

ПАРИЖ, 18. вересня. — Ігумен Любієр не знав що зробити з історичним замком в департаменті Авейрон, який він одідичив в спадку. В пригоді стали йому три американські дівчини, які прийшли до церкви помолитися і з якими він вдався в розмову, з якої довідався, що одна з них є учителькою музики, а дві другі її ученицями. Учителька висказала свою охоту відчинити школу музики в Франції для американських елєвів, які хочуть віддатися музиці. Ця ідея так подобалася ігуменови, що він рішився віддати їй до диспозиції свій замок в надії, що богаті Американці дадуть допомогу на модерне урядженнє.

ПРИНЯЛИ АМЕРИКАНСЬКІ ЗАСТЕРЕЖЕННЯ.

ЖЕНЕВА, 18. вересня. — Америці буде прислугувати в справі дорадчих опіній, з якими Ліґа Націй буде звертатися до Міжнародного Суду, те саме право, що всім членам Ради Ліґи. Більше прав не можна дати Америці, як їх мають другі члени. В той спосіб думають полагодити остаточно справу приступлення Америки до Міжнародного Суду та не думають, що зайде яканебудь перешкода з чиєїнебудь сторони.

БРІЯНД ОБОРОНЮЄ СВОЄ СТАНОВИЩЕ СУПРОТИ НІМЕЧЧИНИ.

ПАРИЖ, 18. вересня. — Міністер заграничних справ Бріянд, повернувши з Женеви до Парижа, не міг обігнатися від цікавих кореспондентів, які домагалися від него детайлів що до його послідної розмови з Штреземаном, міністром заграничних справ Німеччини. Бріянд заявив, що він не може ще всього виявити, але зазначив, що ми є на передодні нової ери та що Франція, яка виявила стільки геройства на полях битви, викаже тепер стільки само геройства на поли мира. Зближення Франції до Німеччини не є ніяким пониженнем Франції. Франція робить це з огляду на загальне добро і добро своєї власної нації.

НА ФРАНЦУСЬКО-ІТАЛІЙСЬКІЙ ГРАНИЦІ ЗРОСТАЄ ПРОТИФАШИСТСЬКИЙ ДУХ.

НІЦЕЯ, 18. вересня. — Хоч урядово заповідають, що на границі спокій, все таки поліція міста дістала таємний приказ бути готовою на всякий випадок. Заразом скріпляється потаємно з французького боку пограничний ґарнізон.

ГІНДЕНБУРҐ ХВАЛИТЬ РЕСПУБЛИКАНСЬКУ АРМІЮ.

БАД МЕРҐЕНТГАЙМ, Німеччина, 18. вересня. — Президент Гінденбурґ віджив і відмолоднів, коли знайшовся посеред своєї армії. Він дуже пильно приглядався маневрам, студіював точно мапи і рухи та запитував деяких офіцирів і жовнірів про ситуацію на „полю битви". Тими маневрами Гінденбурґ був дуже задоволений і висказався про нову армію в той спосіб, що в ній панує дух і вишколеннє армії старої.

Маневрам приглядалися військові знатоки других держав, між ними був представник американський і совітський. Маневри були цікаві з того боку, що в них бракувало майже зовсім кавалерії, а пересування війск відбувалося при помочі штучно викликаної мраки, яка цілком засланяла рухи армії. Ця нова метода відограє по всякій майбутности велику ролю в слідуючій війні.

В ЕСПАНСЬКІЙ АРМІЇ ЗАВОРУШЕННЯ.

МАДРИД, 19. серпня. — Серед артилерії і інфантерії слідне велике замішаннє і заворушеннє, з якого може вийти нова заверуха в Еспанії.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПАСЕЙСЬКІ СТРАЙКАРІ ПОТРЕБУЮТЬ ПОМОЧИ

Конвенція юнії ткальняних робітників „Де Юнайтид Текстил Воркерс оф Америка", яка відбулася в Ню Йорку, ухвалила віднестися до всіх зорганізованих робітників Америки зі закликом дати матеріяльну допомогу пасейським ткальняним страйкарям. В сій справі юнія відкликається передовсім до Американської Федерації Праці, до якої вона належить, щоби ся через підлеглі собі юнійні льокалі розвела аґітацію за матеріяльною допомогою для пасейських страйкарів.

Заклик юнії заслугує без сумніву на щире попертя, і то не лишень зі сторони зорганізованих робітників, але й зі сторони незорганізованих робітників, і зі сторони не-робітників. Боротьба, яка розвелася в Пасейку, а яка вже давно перейшла половину року, має значіння не лишень для робітництва, але й для всего американського населення, бо вислід сеї боротьби мусить відбитися на уровени життя широких кругів американського громадянства.

Як каже відозва юнії, ткальняні робітники потребують забезпечення поживи. Зорганізовані робітники не можуть допустити, щоби ся боротьба, як так довго треває, яка вже тільки коштує страйкарів, мала нагло заломатися через недостаточну піддержку зі сторони робітників. Робітники Пасейку потребують їди для себе й своїх родин, і одежі. Достарчити сього в першу чергу обовязані робітники юнії.

На конвенції ткальняної юнії виступив жидівський рабін Степан Вайз і запевнив юнію, що він далі буде піддержувати боротьбу пасейських страйкарів за кращі умови життя. Нігде правди діти, що не боротьба се за краще життя рабінів, і не вони в першу чергу вмішані в сю боротьбу. Боротьба се передовсім робітників, і робітники обовязані допомогти своїм товаришам у їх боротьбі.

ЧИ СТАНЕ КЕМЕРЕР ЧАРОДІЙНИМ ЛІКАРЕМ ДЛЯ ПОЛЬЩІ?

Доносять варшавські телеграми, що др. В. Кемерер, фінансовий знаток, якого Польща наняла собі на найдення способів зарадження її економічним клопотам, уже покінчив свою працю, предложив її висліди польському урядови й виїхав з Польщі.

Довкола рапорту д-ра Кемерера тепер і збирається вся цікавість Польщі й загрaниці. Та покищо про нього мало відомо. Уряд держить його зміст у тайні, кажучи народови лишень тільки, що рапорт займає 800 сторін друку, але що він подає, не кажеться.

На оправдання тайни наводиться, що рапорт писаний по анґлійськи, та що його треба вперед перевести на польську мову, але зараз потім пишеться, що рапорту, переведеного на польську мову, не можна подавати під публичну дискусію, бо таке віддання зараз викликалоби таку завзяту боротьбу межи польськими партіями, що замісць користи рапорт приністби лишень необчислену шкоду.

Се виправдання є дуже характеристичне для Поляків. Бо, як відомо, д-ра Кемерера наняв ще старий уряд Польщі, який був до „революції" Пілсудського. Тепер др. Кемерер предкладає свій рапорт урядови Пілсудського. Значить, уряд Пілсудського боїться, що проти рапорту д-ра Кемерера виступлять політичні противники Пілсудського, які самі д-ра Кемерера наймали і які д-ра Кемерера передали Пілсудському в спадку. Значить се далі, якби Пілсудський не був при владі, якби правили далі давні правителі Польщі, то конечно нині були би величали -дра Кемерера. З огляду на те, однак, що др. Кемерер передав свій рапорт Пілсудському, то противники Пілсудського вважають уже своїм патріотичним обовязком виступати проти рапорту д-ра Кемерера та його порад.

Се лишень одна шпилька до польського національного характеру. В донесеннях газет про сей рапорт є ще й другі. Десь там др. Кемерер мав виступити в рапорті проти „славянського оптимізму", себто звичаю дивитися в будучність з великою надією, що все буде як найкраще. Відомо, що не ходить тут ся о Славян, як таки о самих Поляків, бо Чехи та Москалі відай сим „славянським оптимізмом" не грішать.

Др. Кемерер мав сказати, що сей „славянський оптимізм" мав Полякам богато клопоту наробити в минувшині, і він остерігає перед ним на будучність. До чого відноситься осторога, се лишень додуматися можна, що се певно до польських надій на великі фінансові допомоги з Америки. Инчими словами, відай і др. Кемерер, взявши добрі польські гроші, сказав таки Полякам правду в очи: „Панове, коли хочете бути богатими, нема инчої ради, лишень киньте панські норови, а беріться до праці. Тоді будуть і свої гроші, і американські доляри, — як що ви їх тоді будете потребувати".

Покищо й комісія д-ра Кемерера лишила за собою дещо революційного матеріялу. Соціялістичний „Роботник", примірoм, доносить, що комісія д-ра Кемерера коштувала Польщу цілі 2 міліони долярів. Коли взяти під увагу, що ся комісія мала ратувати польський скарб, який має всего 50 міліонів долярів резерви, то справді видатки комісії йдуть по старій лінії польської господарки. Польські соціялісти, як польська шляхта, полювали на когута, щоби зісти вола.

ГОЛОСИ ПРЕСИ.

СОЮЗ ПОНЕВОЛЕНИХ.

1. Український голос.

Гнобителі і гноблені, народи — пани й обдерті з примітивних прав національні ґрупи або — по офіційній термінольоґії — національні меншости! — ось що виявляє поневолена Европа під оглядом положення поодиноких народів. З одного боку великі й менші, але якраз тому пажерливі й ненаситні — державно-суверенні народи, з другого територіяльно-дрібні або й атериторіяльні народці, а радше їх дроби, зіпхнені в провалля безправства, виставлені на денаціоналізацію й екстермінацію.

Одначе поруч цих двох є ще й третя катеґорія найбільше покривджених народів, катеґорія народів поневолених. Є це народи або поважні галузи територіяльних народів, яким носії й декляматори права самовизначення народів та їх трабанти при помочі збройного насилля перепинили здійснити те основне право нашого століття. Будучи в посіданні своєї національної території, поважні числом, маючи субєктивні і обєктивні передумови для створення власної державности чи для приєднання з матірним пнем, вони є найбільше гноблені і найважче визискувані. В природному розвитку подій, коли приняти на якийсь час постійність створеного мировими трактатами територіяльного стану в Европі, положення тих народів щонайменше повинно бути посереднім між гнобителями і гнобленими. Територіяльні недержавні народи чи їх поважні галузи повинні (при збереженні на якийсь час істнуючого територіяльного стану) находитися в півдержавному становищі. Тимчасом після великої війни і національної революції одні тільки Ірляндці з катеґорії поневолених народів здобули півсуверенне державне становище. Всі инші поневолені народи (за винятком чеських Німців, які „втішаються" правами національної меншости!) є в крайно важкому положенні, у важчому, як деякі справжні національні меншости, невеличкі, розсіяні дроби народів.

І ці дроби: італійські Словінці і Німці, балтійські Німці, німецькі, литовські, латвійські, естонські й румунські Поляки враз з Жидами, що є більшим народом — але в діяспорі — орґанізуються, обєднуються, щоби ставити опір більшостевим народам; щоби спільними силами перевести боротьбу за ґрупові права даної меншости на полі культурнім, політичнім й економічнім; щоби здобути право норми як основу свого істнування. Очевидно, рахуючись з чисельністю поневолених народів і дрімаючими в їх нутрі силами, вони стараються притягати їх до себе, запрягти їх до свого воза, створити з них пробоєву фалянґу своїх інтересів, але одночасно вони не рахуються зі змаганнями поневолених і виявляють тенденції накидувати їм свої вузенькі рямки. Що більше! Кільканацять чи кількадесятьтисячні фактичні, в більшости діяспорні меншости навіть намагаються виконувати деяку поліційну контролю над поневоленими територіяльними народами. Запрошуючи їх на свій конґрес, вони з ґори не лише накидують свою дрібничкову, крамничну програму, але навіть застерігаються перед виступами проти держав-гнобителів, себ-то проти істнуючих, невиносимих поліцейсько-екстермінаційних режімів у тих державах.

Ці наші критичні зауваги — очевидно — не звертаються проти слушних — і на скрізь оправданих змагань „орґанізованих національних ґруп в европейських державах", тільки проти апріорних кроків, проти намагань підчинити великі інтереси територіяльних національних одиниць розмірно дрібним інтересам справжніх національних меншостей.

В світі, головно на старім континенті істнують три катеґорії народів. Ясно, що природними в даній добі повинні бути три катеґорії союзів. Тимчасом досі істнують тільки два союзи: гнобителів і гноблених. Народи поневолені досі не здобулися досі на ніяку орґанізацію у міжнародньому масштабі. А преці́нь у такій орґанізації поневолених найбільше заінтересовані Українці, які належать до цеї катеґорії позбавлених всяких прав паріїв на своїй національній території аж у трох державах: Польщі, Чехословаччині, Румунії, а частинно і в Російській Федеративній Республиці (поза Рад. Україною). Крім того в двох державах: Югославії і Рад. Фед. Республиці Українці належать і до другої катеґорії (справжніх нац. меншостей чи там нац. ґруп). Поруч Українців до цеї катеґорії належать Білорусини під Польщею, Німці в Чехословаччині, Македонці, Катальонці, частинно Хорвати, Словінці, Словаки, Флямандці і ціла низка азійських і північно-африканських народів, які тим чи иншим способом ведуть боротьбу за свою волю.

В змаганні здобути належні нам права Українці під Польщею мусять взяти на себе важке, але почесне завдання створити союз поневолених народів. Першим ступнем у тому напрямку повинно бути обєднання девяти міліонів Українців у Польщі, Чехословаччині і Румунії в одну орґанізацію; другим ступнем створення орґанізації поневолених народів у Польщі, третім завершення її всіми европейськими поневоленими народами, а четвертим — тими народами старого континенту, що змагають до повноти прав на своїй національній території.

В конґресі „орґанізованих національних ґруп в европейських державах", що 25 серпня починається в Женеві, наші делеґати не будуть брати активної участи з принціпових причин. Вони будуть тільки обсерваторами. Та свою присутність в осідку Ліґи Націй повинні вони використати для підготовчої роботи в напрямі створення міжнародної орґанізації поневолених народів. Тоді найдуться між нами і національними меншостями (нац. ґрупами) стичні точки; тоді всі покривджені зможуть створити міцний бльок для оборони свого істування і боротьби за природні права нації; тоді союзови гнобителів можна буде протиставити суцільний союз гноблених і союз поневолених.

(„Діло").

2. Російський голос.

Російський орґан в Ризі „Севодня" привязує велику вагу до другого конґресу „орґанізованих ґруп в европейських державах", що відбувається в Женеві.

Перш усього — пише „Севодня" (подаємо за варшавською „За Свободу") — висувається практична проблеба забезпечення шкільних і взагалі культурних меншостевих „самоозначень", а опісля юридичне признання меншостям характеру окремих ґруп. Цей останній постулят тому є конечний, що більшість европейських конституцій є збудована на тій основі, що державна і національна приналежність немов би зливаються в одно поняття. Західна Европа під поняттям „національности" досі розуміє державне підданство, а не приналежність до того чи иншого народу чи племени.

З тієї точки погляду біжучий конґрес матиме завдання великої державно-юридичної, а тим самим і міжнародньої ваги. Лише явне і забезпечене основними правами признання меншостей окремими одиницями, що входять в державну мережу, може послужити основою радикальної розвязки меншостевого питання. А ясно, що та розвязка в значній мірі означить теперішню і будучу трівкість богатьох держав центральної, а навіть західної Европи.

Друге питання, що займе на конґресі дуже важне місце — то проблема господарських й економічних прав та реформ у їх відношенні до меншостевих ґруп. Вся дотеперішня практика нових держав безоглядно виявила, що широкі соціяльні реформи та нові економічні і фінансові законодавства, якщо не формально, то практично мали за вихідну точку національність, одначе в тому випадку не в державному, але в племінному її розумінні.

Соціялісти в Німеччині, в Польщі, в Чехословаччині, в балтійських державах, в Румунії і на Мадярщині можуть виказати, що дуже поступові соціяльні реформи, за які боролися вони в імя потреб й інтересів широких мас населення — без огляду на їх національність — в суті речи були так переведені, що їх соціяльну суть викривлено і скомпромітовано через їх націоналістичну скривленість в теорії і практиці... Діялося це не лише на терені земельних відносин, але і в справі кредитів і взагалі фінансування консумційних і продукційних кооператив. „Націоналізація" набрала тут зовсім нового і нежданого змісту.

Вказавши на те, що квестія національних меншостей не є льокальною справою та що її розвязка є можлива тільки в міжнароднім масштабі, автор кінчить:

Очі меншостевої преси будуть приковані до праць того зїзду. Одначе думаємо, що й преса пануючих національностей буде змушена зацікавитися тим конґресом. Факт міжнароднього зїзду національних меншостей для богатьох шовіністичних орґанів уже сам собою буде достаточною причиною для фальшивих патріотичних криків. Одначе думаємо, що демократична преса виявить досить зрозуміння того факту, що в теперішній хвилі всі прінціпові питання, починаючи від технічної співпраці і ґіґієни, а кінчаючи найбільше заплутаними політичними справами, з конечности мусять бути опрацьовувані апаратом міжнародньої кооперації.

3. Жидівський голос.

Варшавський жидівський „Дер Момент", обговорюючи в статті „Великі дні" політичні події в Женеві, зазначує, що конґрес нац. меншостей має спеціяльну вагу для Жидів. Ліґа Народів в останніх літах не дуже то цікавилася справою меншостей, хоч є до того покликана на основі трактатів. Секретаріят Ліґи Націй підзорливо дивився на перший конґрес національних меншостей, добачуючи в ньому німецькі інтриґи. Всі були певні, що з хвилею вступлення Німеччини до Ліґи Націй Берлін візьме ініціятиву й обійме патронат в справі нац. меншостей. На конґресі будуть репрезентовані всі націон. меншости з Польщі. Пляни реформ уряду Бартля в меншостевих справах мабуть є у звязку з женевським конґресом, на якому славянські меншости виступлять зі своїми відомими претенсіями (!). Слід сподіватися, що моральний і політичний вплив меншостей змусить Ліґу Націй присвятити більше уваги питанням меншостей.

НА ПОМІЧ СТРАЙКУЮЧИМ В ПАСЕЙКУ, Н. ДЖ.

AUBURN, N. Y.

Тов. Запорожська Січ, від. 283 У. Н. Союза, прислало $10.00 з каси, на підставі ухвали Тов. — Г. Каганюк, секр.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ.

ДО ЧОГО ЗМІРЯЄ ЕПИСКОП?

Як я читаю напасти д-ра Назарука на „Свободу", на „Обєднання", на Івана Франка, його лайки на тих, що виступають проти конкордату й целібату, то я пригадую собі, як він колись виступав у нас, на Норт Сайд Питсбурґ і говорив зовсім інакше, як він пише нині. Пригадую собі я ту його промову, і питаюся себе самого, чому він нині не виїздить з тої Филаделфії, не забуде на день-два епископське товариство, і не подивиться межи нас, хлопів.

Якби він поїхав дещо межи нас, то він не писавби вже в обороні епископа та його політики, бо ми навчилиб його, до чого ся політика зміряє. Пан др. Назарук аґітує за гетьманом і епископом як нашими одинокими представниками, бо в нього, як в Поляків і Москалів, українські хлопи се бидло, яких буком і батогом треба гнати, і тому йому й байдуже, що ми думаємо. По його думці, то ми може й зовсім не думаємо. А ми маємо очи, і добре дивимося, і маємо память, і добре памятаємо. І роботі епископа Богачевського ми добре приглядаємося від самого його приходу до Америки, і я тепер отверто скажу, що люди про неї думають.

Ми добре памятаємо кождий виступ епископа Богачевського. Ми памятаємо добре, що він не виступив проти конкордату, але наняв собі редактора, який сей конкордат боронить як найбільшу благодать для української католицької церкви. Ми памятаємо, що епископ Богачевський на приказ з Риму став покрадьки касувати старий календар, а заводити новий, не питаючи про се своєї церкви. Ми памятаємо добре, що він боїться імени Україна, як боїться Польща, і впирає в нас, щоби ми назад завертали до назви Русь, як сього бажає Польща, щоби розбити наш народ на два народи: на Русь під Польщею, і Україну під Росією. Ми добре йому памятаємо аґітацію за целібатом, хоч Рим виразно признав уніятській церкві право мати жонатих священиків. Ми памятаємо виступи епископа проти „Обєднання", якого Поляки не люблять, бо воно піддержує боротьбу Українців проти польського панування. Ми не забули виступів епископа проти ювилею Івана Франка.

З тої праці епископа Богачевського ми знаємо, до чого він далі буде зміряти. І знають се всі люди. Знають се самі українські католики, що епископ Богачевський, як йому прикажуть з Риму, буде касувати трираменні хрести й іконостаси, і буде наганяти жонатих священиків, а буде брати самих целєбсів, а на місце дяків і церковних хорів, які є прикрасою богослуження, сестри й орґаністів. Він готов і скасувати мову церковної відправи, як йому айриські біскупи скажуть завести латинську відправу.

Вірні українські католики сподівалися, що їх епископ буде боронити їх церкви, їх обряду, їх прав, але тут вони побачили, що епископ ні гадки не має відвертати той ніж, який Варшава виострила, а Рим освятив.

Він думає, що в сей спосіб він наверне всіх вірних українських католиків туди, куди йому казали їх навертати. Колиб він пішов межи люди й послухав, що вони кажуть, то він побачивби, що нині йому вже й завертати за пізно, бо народ уже в ніяку згоду з ним не вірить. Народ хоче післати його туди, звідки його прислали, в компанію Ількова, Демянчука й Твердохліба, бо як його скоро не заберуть, то українська католицька церква лишиться без вірних і без священиків.

Степан Харатин,
член церкви Св. Петра і Павла й член церковного хору в Карнеґі, Па.

ДАРЕМНА ПРАЦЯ ЕПИСКОПА Й ЙОГО ПОМІЧНИКІВ.

Зі старого краю йдуть вісти про тяжку боротьбу нашого народа за свої права. Борються українські люди проти всіх своїх ворогів, хоч як тих ворогів богато. Зневіряється немало слабодухів у вислід сеї боротьби, і зі зневіри йдуть в чужі ряди, але широкі маси українського народа далі йдуть до бою за свої права, не зважають на тяжкі переслідування, на муки й жертви, які боротьба за собою потягає. Йдуть і нас кличуть їм помагати.

А серед нас в Америці зневіру в українську боротьбу за волю України ширить рутенський бішоп зі своїм редактором д-ром Назаруком і з кількома рутенськими еґомостями. Вони нам голосять, що український народ не може скинути ярма своїх ворогів зі своїх плечий, а як скине, то взяти мусить ярмо московського ґенерала. Вони нас навчають цуратися імени Україна, і на приказ Варшави раком полізти до того, що було 30 літ тому назад. Вони нас навчають сповняти всякий приказ з Риму, хочби він був у Варшаві вироблений, а через Рим післаний. Вони нам кажуть вирікатися наших найбільших людий: Тараса Шевченка, бо він був „схизматик", а Івана Франка, бо він був атеїст. Для них найбільшим щастем булоби масна парохія й темні парохіяни, які й жертви зложилиби та післали свою кервавицю на тих, які Варшаві помагають їх за ніс водити.

Та українські іміґранти на сю дорогу не підуть. Ми добре чуємо голос наших братів зі старого краю, і ми хочемо їм помогти станути за права нашого народа. Русинами ми вже з Українців не станемо. Ми віримо в те, що ярмо з нашого народа можна скинути, і ми будемо нашому народови в старому краю помагати. Раками ми не полеземо. Варшавських ні римських приказів ми сповняти не будемо. Тараса Шевченка й Івана Франка ми шанувати будемо — навіть ми, які належимо до церков, бо й Шевченко й Франко вірили в Бога правди й справедливости, а не покланялися неправді й брехні.

Стефан Лемішка,
Вунсакет, Р. Ай.

УЧІТЕСЬ, ДІТОНЬКИ КОХАНІ.

Учітесь, дітоньки кохані,
Пильненько рідного письма.
Хай рідна книжечка вам стане,
Як гарная весна сама.
Кохайте рідну мову
Дитячим серденьком цілим
І розмовляйте рідним словом,
Хай вам воно буде святим.

Учітесь, думайте, читайте
Про земленьку своїх батьків.
Свій рідний нарід пізнавайте,
Чим він радів і що терпів.
Кохайте, діти, Україну,
Звідкіля наш походить рід.
Любіть українську родину,
Любіть наш український світ.

І виростайте, любі діти,
Веселі, гарні як весна.
І ви — Вкраїни любі квіти,
І вас кохає теж вона.
Кохайте, діти, Україну,
Звідкіля наш походить рід,
Любіть українську родину
І рідну мову, рідний світ.

Т. Д.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

Осип Логин.

РУТЕНЦЯМ В АЛЬБОМ.

Киринники, фарисеї,
Продажна голото,
Як би могли, ви-б звaляли
І сонце болотом.

Ви би місяць круглолиций
Загнали за хмари,
Щоб закрити свою злобу
Й оминути кари.

Ви-б готові погасити
Всі небесні зорі,
Щоб вдержати менших братів
В рабстві і покорі.

Ви би й небо проломили,
Як би була змога,
Щоб здурити, обманути
І самого Бога.

Ради жолоба масного
Й миски сочевиці
Ви міняєте ідеї
Гейби рукавиці.

Та міняйте, не бороню,
Міняйте що днини.
Лиш не смійте поміняти
Назви „Україна".

Наших Ґеніїв сквернити
Також хрань вас Боже!
Бо гнів народа могучий
Вас сягнути може.

Вже як конче вам потреба
Взятись до роботи,
То боріться з вітраками,
Модні Дон Кіхоти.

Джерзи Сіти, Н. Дж., дня 16. вересня, 1926.

З українського життя в Америці.

СЕНТРАЛІЯ, ПА.

Збірка на будову нової церкви в селі Козьовій, повіту Сколе.

Страшні події, які творилися в нашім краю в час війни і по війні, лишили з неодного села згарища. Таке було й зі селом Козьовою. Підчас пожару села згоріла також церква, а населення села не мало де шукати релігійної розради.

Громадяне не в силі самі собі помочи. Хотяй мають свій матеріял на будову, але не мають чим майстра заплатити. Польський режім натискає податкову трубу, і сим унеможливлює повоєнну відбудову. На просьбу громадян села Козьови наші громадяни зложили на руки Юрка Івашковича жертви на будову церкви в Козьовій. Жертвами від 25 центів до 50 долярів. Зібрали вони разом суму 205 долярів і 50 центів, які вислали на руки церковного комітету в Козьовій.

Юрко Івашкович.

ГОБОКЕН, Н. ДЖ.

Збірка на Український Народній Дім у Глинянах, перемишлянського повіту.

Ще минувшого року глинянські браття й сестри віднеслися були до своїх земляків, живучих в Америці, щоби вони допомогли їм при будові Українського Народного Дому. Відозва сих братів виказувала, які трудности ставить їм у народній праці окупаційна влада, та що без допомоги з Америки праці довершити не буде можна, з чого вийде велика шкода для нашого народа.

На жаль, треба сказати, не богато є свідомих глинянських громадян, які вагу справи розуміють і жертвою хочуть підперти. Досі зложено на сю справу 90 долярів, які вислано вже на руки будівничого комітету.

Комітет Допомоги Будові Українського Народного Дому веде далі свою роботу й збирає дальше жертви, які конче потрібні. Він кличе всіх щирих Українців помогти при великім ділі та висилати жертви або на адресу: Миколи Левицького 111 Парк Евеню, Гобокен, Н. Дж., або просто до комітету в Глинянах.

За Комітет:
Михайло Бунда.

ЦИРКУЛЯРНО.

Головна канцелярія КИРИЛА ПЕРШОГО або МИКОЛИ-ДІДА ТРЕТЬОГО.

МАА

ДО ВСІХ МЕРТВИХ З ОСИПОМ НАЗАРУКОМ НА ЧОЛІ.

МАНІФЕСТ ПАВЛА ВТОРОГО СКОРОВПАВШОГО

Милостю Бога,
Ми, ПАВЕЛ ВТОРИЙ,
Кличем народ дорогий
Ступити на праву дорогу.
Народе американський,
Українці заокеанські,
На небі Бог, а я на землі
Піклуюсь про ваші жалі.
Слухайте старших,
В церкву ходіте,
А людей гетьманських
Шануйте, любіте,
Доляри складайте.
Ума набирайтесь
І ляцької церкви
Ви не цурайтесь.
Читайте „Америку",
Душу спасете,
Колись пригорну вас
У свої лабети.
А Осипа Вірного
Я наставляю
Віце-Гетьманом
Вашого краю.
Слухайте, діти,
Що він вам скаже —
Трусися та бійся,
Та помсти жди, враже.
Лишайтесь щасливі,
Мене поважайте,
ПАВЛА ГЕТЬМАНА
Не забувайте.

Божого Року Двадцять Шестого
Від Павла Гетьмана Второго.

ЗРАДНИКИ В СТРАХУ.

Нам пишуть з Буковини:

Боротьба за повернення української народньої школи в Буковині приняла широкі границі. Під проводом і за агітацією УСДП, що після великого віча в Чернівцях розіслала по селах у цій справі своїх агітаторів, зібрано вже до 20.000 підписів родичів-батьків, що жадають повернення української школи. Подання, де кожний підпис мусить бути оплачений 4 леями (розпорядження міністерства фінансів), направляє УСДП ще в кінці серпня до міністра освіти в Букарешті.

Ця акція розбудила українські села, хоча сотні румунських жандармів кинулися за те з бійкою й арештами на селян, відбираючи притім петиції з підписами та штемплями. Ця робота українських соціялістів мала наслідки і між менше свідомим селянством, що голосувало при виборах на кандидатів з нац.-дем. партії п. Лукашевича, Лисана, Смеречанського та Велигорського, котрі йшли як креатури генерала Авереску і зістали при помочи терору вибраними до парляменту і сенату. Їх виборці посилають тепер делегації з петиціями до цих послів. Вони шукають їх по Чернівцях усюди, а посли ховаються від них, де тільки можуть. Зловили посла Лукашевича, а він і не говорив їм нічого, бо сказав, що мусить іти на засідання Східного Банку, де він є акціонером, і втік від них. Це розлютило і таких несвідомих селян, тому вони рішили виступити публично в пресі. До газети „Рідний Край", органу цих послів, посипались жадання та прямо погрози. І редакція, а властиво д-р Лев Когут, що є тепер посіпакою у цих запроданців, бере в оборону цих „народних заступників". „Рідний Край" з 22.серпня ц. р. пише спідуюче: „Ми одержуємо що дня письма і запити, що є зі школою. Перед виборами нам обіцяли п. міністер Дорі Попович і посли Лукашевич, Лисан, Смеречанський та Велигорський, що коли вони будуть вибрані, то повернуть нам середні і народні українські школи. Вони нам присягалися в цім. Чому підчас дебат у парляменті мовчали ці посли, коли обговорювалася шкільна справа національних меншостей в Румунії? Ми запитуємо їх тепер в послідний раз, що є з цею справою? Чи думають вони одурити нас і цим разом? Очікуємо нетерпеливо відповіди!"

На це мовчать ці зрадники і до тепер, а редактор д-р Когут дає їм тільки одну раду: „Пани посли ще не втратили надії, що осягнуть дещо в шкільних справах бодай тимчасово, бо на велику шкільну реформу треба зміни закону парляментом і сенатом, а вони зійдуться аж в осени. Ми говорили з названими вами послами і вони висказалися, що і як робили і роблять, що є в силі одиниць. Вони написали вже письмо до міністра освіти п. Петровіча. міністра освіти п. Петровіча. Закінчується відповідь так, що ані п. міністр Поповічі, ані посли нам нічого не поможуть, хочби і на голову ставали, бо вони є одиниці, як ми собі не поможемо. Тому вступайте в нац.-дем. організацію і передплачуйте „Рідний Край".

Так насміваються тепер зрадники українського буковинського народа над своїми виборцями, пішовши в табор румунського диктатора, генерала Авереску. Не даром назвав їх колись навіть і такий жовточорний п. Василько прямо „шуфтами" (падлюками).

КРАДЕЖІ КОНЕЙ.

В прикордонній полосі острізького та рівенського пов. помічається часто крадежі коней. В кінці липня в селі Стадниках у селянина С. Бендерського вкрадено в ночі з замкнутої стайні, через підібрання ключа, пару коней. Носяться чутки, що коні переправлено через кордон. — У ночі з 7. на 8. серпня, в с. Бродові у селян Г. Бобка, А. Коваля і С. Собка вкрадено 5 коней. Пару коней затримала на кордоні в селі Бадівці погранична сторожа. По злодіях відкрили стрілянину і поранили коні, але злодіїв не зловили. — На хуторі Шпиколоси, кремянецького повіту, напала ватага озброєних людей, забрала коні і втікла на большевицький бік.

НА ДИКАХ.

Стихло гамірливе поле. Останні проміні сонця відпровадили женців до хат, загнали товар у стайні. Десь там далеко понеслося ще спізнене гайкання пастушка, десь продерся настирливий скрипіт воза, але і те все розлилося в сивій далині, потонуло в розбудженій тиші.

Вечірний сумерк викотився з лісів і затопив ниви та сіножаті. Залиши полукіпки, що примостились на полі, мов квочки на сідалах, зрівняв стерні з невижатими ланами, заповнив рови при дорозі.

Стихло гамірливе поле...

Мовчазний ліс прокинувся. Насторожився, хвилю прислухувався до тиші в полі і врешті вдоволено прошепотів:

„Спи-и-ить!"

Ліс будиться тоді, як засне поле...

Вітер, що весь день дрімав собі в сутіні старих дубів, вискочив на вершки дерев і постривав кудись світами.

Заграли лівтонами влізливі комарі, що, як усі кровопивці, бояться сонця, а люблять сумерк.

Сиджу на краю ліса з рушницею в руках і ловлю вухом найменший шелест, очі видивлюю на найменший рух. Ось біля мене щось шорохнуло: легеньким підскоком перейшов заяць, не так осторожний, як дурний, хвильку повертівся при виході з ліса і потонув у нивці вівса. Трохи далі направо чути другий незначний шелест: знову один з заячого роду.

Але я нині на них не дивлюся. Жду на сильніший тріскіт, що заморозить відразу шкіру, запалить очі і підірве рушницю.

Столочений овес показує, що тут любить заходити король наших підгірських лісів — дикий кабан.

На ліво від мене щось хруснуло. Раз, другий, третій.

Я весь перемінився в слух і зір.

Знову тріскіт...

Серце молотом бе в груди, віддих спинився на устах. Рука інстинктовно підносить рушницю, палець шукає язика.

Серни!...

Перша вийшла самичка, розглянулась довкола і побрила в збіжжа. Тоді щойно відважився вихилитися з гущавини і її обережний любчик. Швидко перейшов небезпечну прилісну смугу і зник серед високої пашні.

Знову завмерло довкола. Тільки десь відумерша галузка або висохлий листок на хвилю подразнять мисливця.

Ізза протилежної гори виплив повнолиций місяць і розглянувся по світі. Поле ще більше принишкло, притулилося до землі.

Нараз у ярі щось затупотіло, а далі протяв тишу щирий свинячий квік. Такий він прикрий на подвірю, такий приємний у лісі. Тяжко його заміняти і за найкращу музику.

Здержую віддих, завмираю в рухах, хочу здавити гомін серця.

А на розсвітлену стерню виходять як лісні духи великі чорні клубки, один з другим, швидко, мов спішаться.

Дики!...

Найближчий до мене станув, підніс угору рило і надслухує.

Моя короткозорість не дає мені докладно розглянути його. Вибираю місце під лопаткою, де бється джерело життя...

Блиснув огонь, грянув вистріл, а гомін розкотився по лісі, як весняна хвиля.

В грохоті стріду пропали дики, мов димом здмили.

На місці, де стояв стріляний, лежить.. срібло місяця.

Чую свист товариша, а далі бачу, як зближається.

— Ну, що?... питається здалека.

— Спудлував! — відповідаю неохочо.

А вертаючи домів, пробую справдуватися.

— Я страшенно короткозорий...

— То возьмися до політики! — відповідає і бурчить, мов би я йому кривду зробив...

Галактіон Чіпка.

ЧОРТ НАЙ БЕРЕ ТАТА.

Іде батько з сином з коршми до дому, оба підпиті, аж пообнималися.

Син: Ну й ми ґазди з вами, тату. Чорт батька-б взяв.

Батько: Котрого батька?

Син: Коли вам жаль вашого, то нехай бере мого.

ІВАН ФРАНКО.

ІВАН ВИШЕНСЬКИЙ

ПОЕМА. (2)

(Продовження)

Віють хоругви червоні,
Наче проблиски пожежі;
Деревляний хрест з Розпятим
Передом помалу йде.

Идуть монахи бородаті
У фелонах-багряницях, —
Знов монахи бородаті
Босі, в простих сіраках.

Серед них дідусь похилий,
Зморщений, сивобородий,
В сіряці на голім тілі,
Хрест березовий несе.

Простий хрест, в корі береза,
А від моря вітер віє,
Білу бороду старечу
По березі розвіва.

І пливе старечий голос
Із тим співом монотонним,
Що виходить сумовито:
„Со святими упокой!"

Стежкою, що круто веться,
Тягнеться той хід церковний
З разу лугом, далі лісом
Там, де чути моря рев.

Серед роскошів природи
Похоронний спів лунає,
Серед пахощів вечірніх
Куриться кадила дим.

Оесь спинився хід церковний
На обірвищу крутому,
Над безодню страшною, —
Глянеш в низ — аж жах бере.

Мов ґіґантський мур гранітний,
Прямовісно голі скелі
Пнуться із безодні моря
В лазурову височінь.

Глянь з гори — на морі човен,
Що покрай скали гойдаєсь,
Видасться мов білий лебідь,
Що гойдаєсь на воді.

Глянь з долини — всі ті люди,
Що стоять над тим обривом,
Видаються мов ягнята,
Що пасуться на скалі.

В тій скалі з долини видно
Штирогранну чорну пляму,
Мов печатку величезну,
В половині висоти.

Се є вхід в живу могилу,
У печеру пустельницьку,
Висічену там Бог зна ким
І Бог зна кому й на що.

Не дійти туди ногами,
Ні драбиною не злізти,
Лиш на шнурі у повітрю
Долетіти наче птах.

У окрайчику скальному
Рівчачок протертий шнуром —
Знак нехибний того місця,
Де в низу печери вхід.

Тут спинився хід церковний,
Стали править панахиду...
Деж той мрець, кого ховають?
Де блаженний той аскет?

IV.

От скінчилися відправи
І останню молитву
На колінах прошептали
Всі пустинники й черці.

І встає ігумен перший,
І всі стали за чергою,
І довкола тихо стало,
Море лиш реве в низу.

І підніс ігумен голос
І звертаєсь до діда,
Що стояв серед монахів
Із березовим хрестом.

Ігумен:

Старче Иване, перед Богом,
Перед злотосяйним сонцем
І перед хрестом спасенним
Заклинаю тут тебе.

Щиро нам скажи, по правді:
Чи по добрій своїй волі,
Чи по зрілій постанові
Идеш у сю печеру?

Старець:

Так.

Ігумен:

Чи немає в твоїм серці
Ще прихильности до світа,
І привязання до рідних,
Дум і бажань світових?

Чи на віки ти відрікся
Всего, що відводить духа
Від єдиного бажання
Вічного спокою?

Старець:

Так.

Ігумен:

Чи обдумав ти всю важність
Самоти, безповоротність
Отого життя в печері,
Всі страховини спокус?

Чи обдумав ти всю гіркість
Жалю, що явиться може,
Каяття, що затруїти
Може тут твій подвиг?

Старець:

Так.

Ігумен:

Будь же Бог благословенний,
Що вітхнув тобі сю думку!
Най же він тобі поможе
До кінця пройти сей шлях!

Дотепер ти між живими
Був наш брат Іван Вишенський;
Відтепер в життю земному
Змазане імя твоє.

Так іди в свою дорогу!
Хрест, що маєш у долонях,
Се тобі наш дар єдиний,
Инших і не тра тобі.

Що потрібно для поживи
Твому тілу, раз на тиждень
Брат ключар на посторонку
Спустить відсіля тобі.

Прощавай! Прийми від мене
Сей останній поцілунок,
І дай Бог нам стрічатьcя
Швидко в ясности його!

Цілував ігумен старця,
Инші монахи по тихо
Цілували його руки,
Поли сіряка його.

Потім два що наймолодші
Шнуром старця обвязали
Попід пахи, кінці шнура
В руки міцно приняли.

І перехрестився старець,
Над безодню вийшов сміло,
Сів і звільна став спускатися
У страшенную глибінь.

Вітер буйно дув від моря,
Бороду його й волоссє
Розвівав, і він притиснув
Хрест до себе швидко щє.

V.

„О витай, моя домівко,
Тиха пристане по бурях,
До якої ненастанно
Здавна, здавна я тужив!

„Камінь тут довкола мене, —
Се тверда, незломна віра.
Се мій дім і мій притулок,
Подушка і накриття.

„Хрест отсей, то мій товариш,
Мій повірник у дні смутку,
Оборона від спокуси
І підпора в скону час.

„Небо синє, що крізь отвір
Загляда в мою печеру,
Се надія, що полине
У той шлях душа моя.

„Сонце ясне, що при сході
На часок в мою домівку
Сипле золото й порфіру,
Се великий Божий Дух.

„Що в блаженні хвилини
Грішну, скорбну людську вдачу
Ущасливлює безмірних
Райських роскошів чуттєм.

„А те море лазурове,
Що там гріється на сонці,
А в низу тут бесь о скали
І хлюпочеться й реве, —

„Се життя земного образ
Ясний, тихий та принадний,
Коли здалека дивитись,
А гіркий, страшний в близу.

„Се мій світ. Усе змінчиве
Щезло геть. Затихли крики,
Гомін болю життєвого
Тут мене не долетить.

„Щезло все дрібне, болюще,
Що чутте в душі ворушить
І увагу відвертає
Від найвисшого єства.

„Полишилось лиш постійне,
Супокійне і величне.
Про постійне і величне,
Думай тут, душе моя".

Так балакав сам до себе
У яскині своїй старець,
Що ще в чора знавсь Вишенсь-[кий,
А сьогодні вмер для всіх.

Так балакав не устами —
Він устами вже давненько
Відовчився промовляти,
Тілько голос духа чув.

І в яскині у куточку
Сів на камени, плечима
Сперся о стіну холодну,
Голову схилив у низ.

Голова його могутня
На худій жилистій шиї
Гнулася сама в долину,
Мов на тичці той гарбуз.

Сперши бороду на груди
Впер він зір у одну точку
І сидів отак недвижно
Довго-довго, наче спав.

Зразу все немов померкло
Перед ним і дрож пробігла
По худім, старечім тілі,
І зомліли змисли всі.

Потім мов теплом дихнуло,
І по тілі розлилося
Щось солодке, мягко-мягко
Попід шиєю пройшло.

І в душі мелькнула мати,
Як його малим хлопятком
Попід шийку лоскотала,
Ах, а він сміявсь, сміявсь!

Потім слух його прочнувся;
Мов діяментова нитка,
Тон якийсь потягся довгий —
Любий, радісний такий!

І душа мов той метелик
Десь летить за любим тоном;
Та чим далі, тонів більше
І все дужшають вони.

Вже гармонія могутня
Ллється синьою рікою,
І роскішні тони, бачся,
Небо й землю обняли.

І пливе душа аскета
На гармонії величній,
Мов на морських хвилях лебідь
В верх підгойдаєсь, то в низ.

Поміж небом і землею
В верх то в низ душа аскета
Розколисана несеться
Швидше, швидше, роскішніш!

І гармонія величня
Робиться фіолетова,
Далі синьо-лазурова,
Далі пурпуром ярким.

Ось із хвиль тих пурпурових
Стрілив промінь золотистий,
Вибухнув вулкан огнистий,
Ріки світла потекли.

Розлилось безмежне море
Світла ясно-золотого
І зелено-золотого
И білого неначе сніг.

Гравуть світляні каскади,
Величезні колеса
У всіх колірах веселки
Котяться по небесах.

І рука якась незрима
Розпуска барвисті пасма,
Розпуска могутні тони
З краю світла аж на край.

Розпускає, порядкує
І збирає і мішає, —
Мов калейдоскоп ґіґантський
Грає світ весь перед ним.

Мов дитя, душа аскета
Потонула в тому морі
Тонів, фарб, у тим роскішнім
Захваті — і він заснув.

VI.

День за днем минає рівно
Як на морі безбережнім
Хвиля хвилю рівно гонить,
Хмара хмару в небесах.

У своїй печері старець
Знов на камені недвижно
Спочиває, вперши очи
В лазуровий неба звід.

В тім — о диво! щось живеє
Ворухнулось! На незримій
Нитці понад вхід печери
Зі скали спускавсь павук.

Старець пильно, дух заперши,
Придивлявся павукови,
Мов його не бачив з роду,
Мов се з того світа гість.

(Дальше буде).

ПРОСЬБА О ПОМІЧ.

Трибухівці, дня 5.V., 1926.

Дорогі Родимці!

Ми Українці з вашого рідного краю і села просимо Вас Братів і Сестер, знайомих, сусідів, і всего українського народу за океаном, прийдіть нам з помочю і жертвуйте нам зі свого добра якусь жертву на будову читальні Просвіти в Вашім старім краю, в родиннім селі Трибухівцях коло Гусятина.

Брати наші з-за океану! Ми, Виділ читальні Просвіти приступили до будови дому Просвіти в так тяжкий час, де наше село по ріжних лихоліттях воєнних не може собі ради дати, а при тім маємо ріжні перепони, ріжні трудности із сторони...

Польський народ будує у нас також, але ім дають пожичку таку, що й може з певностю віддавати не будуть, бо-ж знає, що наймит на своїм власнім не може то зробити, що господар на чужім.

А ми бідні Українці мусимо будувати своїми власними силами, тому щераз звертаємося до Вас: не пожалуйте якусь лепту, киньте щекро а ми за вас не забудемо. Будемо за вас Бога молити, щоби Господь дарував Вам добра як найліпшого. Всі лепти, всі добрі датки Ваші, коли жертвуєте, втягнемо до книжок, де будуть читати будучі покоління. Браття наші, родино наша українська, поможіть нам, прийдіть нам з помочю. Тим поможете своїм будучим поколінням вирватися із тюрми темної, в якій нині наше село й наш нарід прикутий. Не маємо своєї рідної школи, не маємо де виховати дітей своїх, щоби вони пізнали, на чийй вони землі живуть і хто вони є.

А коли ще не будемо мати свого дому просвіти, то тоді слід по нас за якийсь час загине.

Хотяй то дуже тяжко приходить нам та будова, бо наші родичі могли в тодішний час дуже легким способом побудувати, але вони не то що не побудували, але ще нам лишили по собі злі приклади. Однак ми ідемо вперед, не звертаючи уваги на дорогу тернисту, яка нераз нас дуже колола. Із Божою помочю удалося вже нам вимурувати мури з цегли на котрі пішло 25 тисяч цегол. Мурование скінчилисьмо дня 30/4 1926. Дальше, однак, рушитися не можем, бо так ми вже до того часу крутили то пожичками, то всяким иншим способом. Просимо Вас оголосити нашу просьбу в усіх українських часописах, а хто оголосить просимо прислати нам одно число з тих оголошень.

Всякі добрі датки просимо слати на адресу: Читальня Просвіти в Трибухівцях, повіт Копичинці, почта Городниця, (Poland) на руки голови чит. Просвіта Григорія Шмира.

Адресу писати латинськими буквами. Дякуємо вже згори і остаємося з поважанням.

Виділ чит. Просвіта в Трибухівцях:

Григорій Шмира, голова; Ретвінський Миколай, секретар; Голик Василь, Василь Біленький, Деренівський Федько, Шмігаловський Дмитро, Кришталович Іван.

ЗЛУКА ПОЛЬСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЦЕРКВИ З ПРАВОСЛАВНОЮ.

Недавно сталася в Польщи на церковному полі подія, що має небудене значіння вже тепер, а яка буде мати дуже важні наслідки і на будуче. Ся подія не може не інтересувати і нас, а то тим більше, що вона тісно звязана з православною церквою, до якої належить кругло три міліони українського населення (Польщі).

Про положення православної церкви під Польщею всім відомо. Польська державна політика у відношені до тієї церкви під проводом таких міністрів освіти і віроісповідань, як теоретик зоольогічного польського шовінізму Станіслав Грабскі, довела її до цілковитої внутрішньої анархії, до обниження її престіжу серед широких мас населення та зробила її сліпим знаряддям в руках уряду, тобто міністерства освітних справ. Отже і на полі церковної політики дотичьо православя відновили польскі ендеки вповні традиції чорної московської реакції та викликали й оживили з розвалин царизму тіни давних синодів з царськими прокураторами. За уряду правиці ролю такого прокуратора сповняв кожночасний міністер освіти, та найкраще вивязувався з неї міністер Станіслав Грабскі. Він „доконав" православну церкву і поблагословив її відомою „автокефалією". Міністер Суйковскі, видно, постидався бути „оберпрокурором" та іменував окремого прокурора, що виступає під окремою назвою звязкового між міністерством віроісповідань і православною митрополією. Приділений він постійно до православної митрополичої консисторії. Почесні функції „прокуратора" припали тим разом православному графови, якого недавно ще судив польський суд за шпіонаж і виправдав. Словом, православна церква під Польщею, — дарма, що „автокефальна", почала поважно розкладатися під „благодатним" покровом реакційної руки Ст. Грабского. Та сього йому було треба, бо компромітація праославя мала підготовити шляхи для побідоносного походу специфічно польського католицизму на „креси", що ніс за собою в дарунку полонізацію для православного населення.

Та була в Польщі церква, що переносила так само тортури з рук польського Торквемади Ст. Грабского не менші від православної церкви. Була се польська католицька національна церква (Польскі Католіцкі Косцюл Народови) під проводом свящ. Андрія Гушна. Ся церква була поширена на етнографічно-польських теріторіях, як Західня Галичина, Конгресівка, Помор'є, і мала поважне число приклонників навіть у Варшаві. Грабскі, не зважаючи на постанови польської конституції, що забезпечують кождому громадянинови свободу совісти і віроісповідання, переслідував польську національну церкву в спосіб гідний середновіча. В анналах тої церкви є записані такі криваві події, як у селі Ястенцах біля Тарнова, в Лютерських Пісках коло Люблина, де поліція громила вірних так, як у середновічі робили з єретиками, або так, як робила так поліція при опечатуванні православних церков на Холмщині та Волині. Сам провідник церкви свящ. Гушно пробував більше в тюрмі ніж на волі. Всі ті факти переслідувань, понижень і надужить довели провідників польської католицької церкви до того, що вони почали шукати зближення і обєднання з православною церквою в Польщі. Дня 1-го липня с. р. православний собор приняв їх у свій склад на таких умовах:

1) Спільні догматичні засади для східної і західної церкви з полов. XI. в.; 2) Нікейсько-константинопільський символ віри; 3) Сім св. тайн; 4) Західний обряд у польській мові для вірних польсько-православної церкви; 5) Офіціяльна назва для польської національної церкви буде звучати: „Польско-Православни Косцюл Народови"; 6) Польська прав. нац. церква визнає юрисдикцію митрополита автокефального православного в Польщі включно зі синодом епископів у Польщі, а через них вступає в обєднання з цілою православною церквою з константинопільським патріярхом на чолі; 7) Епископи польської православної церкви беруть участь в синодальних нарадах на рівні з епископами православними, але тільки тоді, коли розглядаються справи поль. прав. церкви; 8) Всякі догматичні ріжниці мають бути усунені з релігії та обрядів; 9) Православна церква приймає вірування П. Пр. Нац. Церкви в месіяніче післанництво польского народу в ділі зєднання славянських народів, першим проявом якого є теперішне обєднання; 10) Поль. Пр. Нац. Церква обмежує свою ділальність тільки до польського населення; 11) Причастіє під обома видами; 12) Целібат духовних осіб не обовязує за винятком епископів; 13) Свящ. Гушко приймає свячення з рук митрополита і епископів православної церкви в Польщі; 15) Антиминси і миро дістає Польс. Нац. Церква від православного варшавського митрополита.

Наведені точки станута історичним документом навіть якби їх не вдалося зреалізувати. З самого факту обєднання польської католицької національної церкви з православною виходило би, що в часи найбільшого свого пониження православна церква в Польщі всеж таки здобула значний моральний успіх. З одної сторони воно так, але з другої сторони треба собі зясувати ту величезну небезпеку, яка зможе повиснути над східним православем у Польщі, коли польський уряд змінить свою тактику в відношені до польської католицької, а тепер польської православної національної церкви та захоче її ужити для своїх полонізаторських цілей. Що так воно може статися, з тим не криється вже тепер дуже близька до нинішнього уряду польська преса. Ось „Нови Курєр Польскі", орган премієра Бартля, пише між иншим таке.

„З державної точки погляду (обєднання обох церков! — Ред.) не є негативним явищем. Навпаки, хочби частинну полонізацію православя, народовуючого три міліони вірних(?) серед громадян річипосполитої треба оцінити скорше як позитивне явище".

А орган т. зв. пілсудчиків „Глос Правди" також твердить, що те, що сталось, може мати тільки додатне значіння, бо

„можливо, що перехід національної церкви до православя стане причиною природного розмежування інтересів католицької церкви в Польщі від інтересів народової партії".

Отже сей орган також вважає обєднання позитивним явищем, хоч і маскує правдиву причину свого становища і не признається до того, до чого признався його союзник, тобто „Нови Курєр Польскі".

Таким чином православна церква в Польщі попала тепер у перехресний вогонь полонізаційних наступів. Офіціяльні урядові круги старалися ослабити та знищити православє при допомозі компромітації та здвигнути на його руїнах польський католицизм. Се була дуже далека дорога до полонізації. Тому вони почали розваливати православну церкву не тільки у фронтовому наступі, але й з її нутра при допомозі унії, що мала в прискореному темпі довести до такої самої мети, а то до полонізації православного населення. Тепер прибув новий чинник у виді національної польської церкви, що в дуже великій мірі зможе облегчити процес полонізації православного населення вже з тої простої причини, що вона також православна. Отже нове обєднання, що сталося з волі та за згодою теперішної православної єрархії та яке напевно дало їй деяке моральне вдоволення, є дуже небезпечне для нас з національних зглядів. Одначе мотиви національного характеру не грали і не грають ніякої ролі серед теперішнього православного духовенства і єрархії, бо вони живуть, на жаль, старорежимною чорносотенною ідеологією.

(„Діло).

НА БИСТРИХ ХВИЛЯХ МІЛІТАРИЗМУ.

Щойно тепер покінчилася остаточно розпочата у місяці травні на вулицях Варшави боротьба о владу в Польщі. Переможцем, як цего й слід було догадуватися, вийшов маршалок Пілсудскі. Перемога на цілій лінії його. В його руках опинилася всецiло й неподільно керма польського державного корабля, його, виключно його волею диктуватимуться шляхи політичних зусиль польського громадянства. І ці шляхи вже навіть начеркані безоглядною й важкою рукою цего недавного „ребеліянта", а нині, признаного усіми неофіціяльно, тихого диктатора Польщі.

Представники й провідники усіх польських партій, одні одверто инші нищком, покорилися Пілсудському. Ці самі політичні провідники скорумпованих і здеморалізованих партій, які гордовитий перший маршалок Польщі назвав прилюдно грязюкою і продажними шуями, ще раз виявили бездонe своєї нікчемности, допрошуючися на вколішках ласкавої толеранції, в заміну за песячу слухняність. У цій своїй слухняности дійшли вони до того, що й самі завершили на днях побіду Пілсудського над ними, ухваливши в соймі бажану ним зміну польської конституції та даючи урядови далекосяглі повновласти. А „моральний революціонер" Пілсудскі не одмовився од послуг тієї грязюки, навпаки, почувається у цьому товаристві неначе у себе в хаті.

„Я зробив одинокий в історії факт, щось в роді революції, але без жадних революційних консеквенцій!" Так заявляв після вуличної варшавської боротьби Пілсудскі, намагаючись успокоїти цими словами польську „патріотичну" грязюку, що з острахом порозтікалася по всім усюдам, вижидаючи належного суду. Додержав слова Пілсудскі! Цим разом народній суд ще не прийшов і все остало по давному. Великі маси селянства і робітництва погибають дальше повільною смертю у провалю економічної нужди; тюрми тріщать од натовпу жертв визвольних змагань поневолених Польщею народів, гуляє дальше політична охрана; український дітворі забирається рідну мову, а семи міліоном Українців забороняється вживати національної назви!

В життю поневолених, ограблюваних і винищуваних Польщею народів ніщо не змінилося. Вони караються далі поміж польською тюрмою, судом і цією всенародньою катівнею, яку дехто називає школою. І ніяких змін не буде! Захопивши найбільшу кістку — керму державного корабля, Пілсудскі віддав решту недогризених кісток тим, яких назвав шуями. Позволив навіть на те, щоби тим „патріотичним" шуям застережено виключне право дальшого жирування на поневолених народах, виймаючи з ухвалених урядових повновластей всяку можливість зміни або хочби й полекші істнуючої системи націоналістичного терору.

І не про зміни у відношенню до поневолених Польщею народів ходило Пілсудському у хвилі, коли піднімав боротьбу під фальшивим прапором „моральної санації!" Адже він не мала дитина, яка не знає, що кожна уступка Польщі, все одно: добровільна чи вимушена, у користь поневоленого народу є одним кроком блище до його визволення. Пілсудскі, як творець нинішньої Польщі, що озброєною залізною рукою грабив для польських шуй чужонаціональні території, ніяких змін у цьому напрямі не хотів, не може хотіти і ніяк хотіти не буде! Навпаки! Він не є настільки наївний, щоби не знав залізного й незмінного правила, що кожна держава, утворена на мілітарною силою та озброєним терором, мусить бути вдержувана при життю тими самими засобами, якими її построєно, під загрозою негайного розвалу, і що ті засоби треба із дня на день збільшувати в міру постійного опору поневоленого. Повна і ясна свідомість того незломного правила подиктувала Пілсудскому потребу захоплення влади у свої безоглядні руки. Ратунок Польщі — в сильній армії! Це його вірую. А його „моральна революція", це незручне замаскування військової диктатури, установленої в цілі поглиблення й поширення польського мілітаризму, що необхідно потрібний для часово успішного теророзування внутрішних і зовнішних „ворогів" галапасної Польщі.

Цієї цілі добився Пілсудскі і з вірою старого завойовника у своє стале розбишацьке щастя спрямовує дряхтивий польський корабель оцять на бистрі та зрадливі хвилі мілітаризму, що вже на наших очах не один проковтнули корабель. Не далеко попливе на них й Пілсудскі.

А покищо увиждається його слава польського Наполеона. Його довірена людина, журналіст Маліновскі в окремій розвідці, яка найшла вже відгомін на сторінках англійської преси, розмальовує фантастичні пляни Пілсудского на найблизше майбуття. По його словам, мечем Польщі і Румунії, а при піддержці Англії, повинен бути завойований Союз Радянських Республик і поділений на „сфери інтересів", з яких найважніщі три: Польщі малаб припасти Україна по Дніпро, Англії південна Росія (Кавказ?), а Німеччині північна Росія (Московщина?). Япан одержавби концесії у східній Азії (Сибір?).

Концентрації польських стрільців і „повстанців на кордоні Литви" — це мабуть підготовча праця до завоювання литовської републики, щоб забезпечити собі північний відтинок при майбутній великій акції на сході Европи, пляни якої пильно випрацьовує польський генеральний штаб під особистим доглядом Пілсудского.

Пілсудскі, добувши побіду над внутрішнім ворогом — у Варшаві, думає збирати лаври побідника наполеонського стилю над Союзом Радянських Републик. В своїм засліпленню забуває, що власне на сході Европи погасла зоря справдішнього Наполеона. Забув вже також свій похід на Київ в 1920 р. Нехайже спробує ще раз: собі на зломання карку, а Польщі на загибіль.

(„Український Прапор").

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Дня 4. липня 1926 р. помер на Ходанях, присілку Ришкової Волі, в Ярославщині, **Іван Криса**, студ. інжинерії і бувший десятник У. Г. А. Покійний по укінченні перемиської гімназії записався у львівський університет. У часі листопадових подій 1918 року станув у ряди Української Галицької Армії, пережив усі дні її слави, як і скиталання, перейшов т. зв. „чотирокутник смерти" і в 1920 р. вернув до батьків з недугою тифом. Від того часу доволось Покійному богато перетерпіти: університетська справа, смерть батька, а відтак брата й ин. В хвилях зневіри й нещастя кріпився словами Шевченка: „Нате і лихо, щоб з тим лихом битись" і дальше працював. Але лихо було за велике. Вивязалася грудна недуга, яка й положила край молодому життю та витревалим змаганням. Похорон відбувся перед днем трицятих іменин Покійника, 6. липня ц. р.

В. Й. П.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".